

ZİDEK

Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği
Association for Evaluation and Accreditation of Agricultural Engineering Educational Programs

Değerlendirme ve Akreditasyon Uygulama Esasları Yönergesi

2011

ZİDEK

Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği

Gazi Mahallesi Özata Sokak No:21/5

Yenimahalle-ANKARA

Tel: 0 (312) 419 04 99 Faks: 0 (312) 419 04 98

E-posta: zidek@org.tr

Web sayfası: <http://www.zidek.org.tr/>

ZİDEK

Değerlendirme ve Akreditasyon Uygulama Esasları Yönergesi

İçindekiler

MADDE 1	Dayanak, Amaç ve Kapsam.....	1
MADDE 2	Tanımlar.....	1
MADDE 3	ZİDEK Akreditasyonunun Amaçları.....	1
MADDE 4	Akreditasyon Başvurusu Yapabilecek Programlar ve Kurumlar.....	1
MADDE 5	Akreditasyona Başvuru Süreci	2
5.1.	Akreditasyon İçin İlk Kez Başvuran Programlar	2
5.2.	Akreditasyon Süresi Dolan Programlar	3
MADDE 6	Program Değerlendirme Takımları.....	3
MADDE 7	Programların Değerlendirmesi ve Ölçütlerin Yorumlanması	4
MADDE 8	Program Değerlendirme Sürecinin Aşamaları.....	5
MADDE 9	Değerlendirme Sürecinin Ayrıntıları	6
MADDE 10	Tutarlılık ve Yazım Kontrolleri	8
MADDE 11	Akreditasyon Kararları	9
MADDE 12	Akreditasyon Kararlarının Topluma Duyurulması.....	11
MADDE 13	İtirazlar	12
MADDE 14	Değerlendirme Dönemi İçindeki Değişiklikler	13
MADDE 15	Yönergede Değişiklik	13
MADDE 16	Yürürlük	13

2011

ZİDEK Değerlendirme ve Akreditasyon Uygulama Esasları Yönergesi

MADDE 1 Dayanak, Amaç ve Kapsam

Bu yönerge, “Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (ZİDEK)” Tüzüğü ile ZİDEK Çalışma Yönetmeliği uyarınca hazırlanmıştır.

Bu yönergenin amacı, ZİDEK’in program değerlendirme ve akreditasyon uygulama esaslarını düzenlemektir.

MADDE 2 Tanımlar

Bu yönergede geçen:

- ZİDEK**, Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği’ni,
- Yönetim Kurulu**, ZİDEK Yönetim Kurulu’nu,
- ZAK**, Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Akreditasyon Kurulu’nu,
- Ölçütler**, Ziraat, orman ve su ürünleri fakülteleri eğitim programlarının akreditasyon değerlendirmesinde kullanılacak ZİDEK Değerlendirme Ölçütlerini,
- Kurum**, akreditasyon başvurusu yapılan programın bağlı olduğu kurumu tanımlamaktadır.

MADDE 3 ZİDEK Akreditasyonunun Amaçları

Ziraat, Orman ve Su Ürünleri Fakülteleri programlarının ZİDEK tarafından akreditasyonu gönüllülük esasına dayalı bir süreç olup, ZİDEK yalnız kendisine başvuran programları akredite etme amacı ile değerlendirir. ZİDEK akreditasyonu, Türkiye’de ziraat, orman ve su ürünleri mühendisliği eğitimi veren ziraat, orman ve su ürünleri fakültelerinde uygulanan eğitim programlarının kalitesinin yükseltilmesine katkıda bulunmak üzere aşağıdaki hedeflere ulaşmayı amaçlamaktadır:

- Başvuran kurumun eğitim programının değerlendirme ölçütlerini sağlayanları belirlemek.
- Akredite edilen programları ilan ederek, ZİDEK değerlendirme ölçütlerini sağlayan programlar konusunda ilgili paydaşları (toplumu, öğrenci adaylarını, öğrenci danışmanlarını, öğrenci velilerini, eğitim kurumlarını, mesleki kurumları, olası işverenleri ve devlet kurumlarını) bilgilendirmek.
- Ziraat, Orman ve Su Ürünleri Mühendisliği alanındaki eğitim programlarının sürekli iyileştirilmesi ve yeni programların geliştirilmesi konularında yönlendiricilik yapmak.

MADDE 4 Akreditasyon Başvurusu Yapabilecek Programlar ve Kurumlar

- YÖK tarafından tanınan Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde ziraat, orman ve su ürünleri ve ilişkili alanlarda eğitim veren yükseköğretim kurumlarındaki lisans ve lisansüstü eğitim programları akreditasyon amacıyla ZİDEK’e değerlendirilme başvurusu yapabilir.
- Başvuru yapan program **Ziraat, Orman** veya **Su Ürünleri Mühendisliği** ve ilişkili alanlarda eğitim vermelidir.
- İlk kez başvuru yapacak bir programın, başvuru tarihinden önce mezun vermiş olması gereklidir.
- Başvuru yapan bir programda, öğrencilerin programı tamamlayabilmek için seçebilecekleri çeşitli opsiyonların bulunması durumunda, bu opsiyonların her birinin, ayrı ayrı değerlendirme ölçütlerinin tümünü sağlaması gerekmektedir.
- Programlarının ZİDEK tarafından akreditasyonunu isteyen çok yerleşkeli bir kurumun birbirinden fiziki ve idari olarak anlamlı farklılıklar gösteren her yerleşkesi, değerlendirme sürecinde ayrı bir kurum olarak kabul edilecektir.
- ZİDEK ile karşılıklı tanıma anlaşması olan başka akreditasyon ajansları tarafından akredite edilmiş programlar bu akreditasyonlarının süreleri tamamlanmadan ZİDEK akreditasyonu için başvuru yapamazlar.

MADDE 5 Akreditasyona Başvuru Süreci

5.1. Akreditasyon İçin İlk Kez Başvuran Programlar

- (a) Akreditasyon amacıyla bir veya daha fazla programı için ilk kez değerlendirme talep etmek isteyen bir kurum, bu isteğini değerlendirmenin yapılacağı yılın Ocak ayı sonuna kadar yazılı olarak ZİDEK'e iletir. Kurum, bu yazıda hangi programlar için başvuru yapmak istediğini bildirir ve programlar hakkında kısa açıklamaları içeren bir özet tanıtıcı bilgiyi de ek olarak gönderir.
- (b) Kurumun akreditasyon isteği ZAK tarafından Madde 4'teki koşullara uygunluğu açısından incelenir. ZAK, gerekli gördüğü takdirde, akreditasyon isteği yapılan program için kurumdan ek bilgi ve belge isteyebilir.
- (c) ZİDEK, akreditasyon başvurusu yapılan programların değerlendirilmeye alınıp alınamayacaklarını, değerlendirmeye alınabilecek programlar için belirlenen toplam akreditasyon ücretini ve ödeme koşullarını en geç Şubat ayı sonuna kadar kurumuna bildirir.
- (d) Kurumun akreditasyon talebi, ZİDEK'in bildirimini ve koşullarını kabul ettiğine ilişkin teyit mektubunu Mart ayı sonuna kadar ZİDEK'e göndermesiyle kesinleşmiş olur. Bu tarihe kadar teyit mektubu göndermeyen ve toplam akreditasyon ücretini ödemeyen kurumların başvuruları kurumları tarafından geri çekilmiş sayılır. Ödenen bu ücret hiçbir şekilde iade edilmez.
- (e) ZAK, akreditasyon talebi kesinleşen programlar için değerlendirme takımı kurma çalışmalarına başlar.
- (f) Kurum, akreditasyon talepleri kesinleşen programlarının her biri için ZİDEK tarafından belirlenmiş format ve içerikte bir özdeğerlendirme raporu hazırlar, her programa ilişkin özdeğerlendirme raporunun ve eklerinin elektronik dosyalarını elektronik ortamda ve bir adet basılı kopyasını da değerlendirmenin yapılacağı yılın Temmuz ayının ilk haftası sonuna kadar ZİDEK'e gönderir. Bu tarihe kadar özdeğerlendirme raporu göndermeyen kurumların başvuruları geri çekilmiş sayılır.
- (g) ZAK kurumlar tarafından ZİDEK'e gönderilen özdeğerlendirme raporlarının istenen formata uygunluk ve içerik bakımından ön incelemesini yapar.
- (h) ZAK, gerekli gördüğü takdirde, sadece format uyumsuzluğu yada raporlama yetersizliği saptanan özdeğerlendirme raporlarındaki bu uyumsuzlukların yada yetersizliklerin 15 gün içinde giderilmesini Ağustos ayı sonuna kadar ilgili kuruma bildirir. Özdeğerlendirme raporlarındaki format uyumsuzluğu yada raporlama yetersizliklerini, ZİDEK tarafından bildirilmesini takiben 15 gün içinde gidermeyen programların başvuruları kurumları tarafından geri çekilmiş sayılır.
- (i) Özdeğerlendirme raporlarının ZAK tarafından yapılan ön incelemesinde, programın akreditasyon almamasına neden olacak raporlama ve/veya ölçüt yetersizlikleri saptanırsa, ilgili programın akreditasyon değerlendirmesi durdurulur. Bu durum gerekçesiyle birlikte, ZİDEK tarafından Eylül ayı sonuna kadar ilgili kuruma bildirilir. Bu yetersizliklerin kurum tarafından giderilmesinden sonra, ZİDEK'e tekrar başvurulabileceği bilgisi verilir. Ön inceleme sonucunda ölçüt yetersizliği bildirimini yapılmaması, değerlendirme takımınca yapılacak ayrıntılı inceleme sonucunda ölçüt yetersizliği değerlendirmesi yapılmayacağı anlamına gelmez.
- (j) Özdeğerlendirme raporlarında programın akreditasyon değerlendirmesini durduracak raporlama ve/veya ölçüt yetersizlikleri saptanmayan ve format bakımından uygun bulunan programlar ile format uyumsuzluklarını veya raporlama yetersizliklerini 15 gün içinde gideren programların değerlendirme süreci ZAK tarafından başlatılır.
- (k) Başvuru sayısının yüksek olması durumunda, ZİDEK aynı değerlendirme yılı içerisinde ikinci bir değerlendirme dönemi oluşturabilir.

5.2.Akreditasyon Süresi Dolan Programlar

- (a) ZİDEK, akreditasyon süresi dolacak olan programlara, akreditasyon sürelerinin dolacağı tarihten bir yıl önceki Aralık ayının sonuna kadar, bir hatırlatma yazısı gönderir.
- (b) Bu programların başvuru işlemlerinde, akreditasyon için ilk kez başvuru yapacak programlar için Madde 5.1’de verilen süreç aşağıdaki farklılıklarla uygulanır.
- (1) Akreditasyon süresi dolacak olan ve ZİDEK tarafından genel değerlendirme veya ara değerlendirmesi yapılacak programlar için değerlendirme talep etmek isteyen bir kurum, bu isteğini akreditasyon sürelerinin dolacağı tarihten bir yıl önceki Ocak ayının sonuna kadar, yazılı olarak ZİDEK’e iletir. Kurum, bu yazıda hangi programları için başvuru yapmak istediğini bildirir. Değerlendirme isteği Ocak ayı sonuna kadar, ZİDEK’e iletilmeyen programlar için kurumlar akreditasyon değerlendirme başvurusu yapmamış sayılır.
  - (2) Ara rapor veya ara ziyaret değerlendirmesi yapılacak programlar kapsamlı bir özdeğerlendirme raporu yerine, yalnızca bir önceki genel değerlendirmede saptanmış olan zayıflık, kaygı ve gözlemler odaklı bir ara rapor hazırlar, bu raporu ve eklerini elektronik ortamda değerlendirmenin yapılacağı yılın Temmuz ayının ilk haftası sonuna kadar ZİDEK’e gönderir. Bu tarihe kadar ara rapor göndermeyen programlar başvuru yapmamış sayılır.
- (c) Raporla kanıt göster ve ziyaretle kanıt göster değerlendirmelerinde, kurum değerlendirme isteğini akreditasyon kararı verilen yılın Eylül ayının sonuna kadar yazılı olarak ZİDEK’e iletir. Değerlendirme isteği ZİDEK’e iletilmeyen programlar için kurumlar değerlendirme başvurusu yapmamış sayılır. Kanıt göster değerlendirmesi yapılacak programlar, son ara değerlendirmede saptanmış olan ve devam eden zayıflıklar odaklı bir ara rapor hazırlar, raporun ve eklerinin elektronik dosyalarını, elektronik ortamda değerlendirmenin yapılacağı yılın Kasım ayı sonuna kadar ZİDEK’e gönderir. Bu tarihe kadar ara rapor göndermeyen programlar başvuru yapmamış sayılır.

MADDE 6 Program Değerlendirme Takımları

- (a) Mühendislik programlarını değerlendirecek takımlar ZAK tarafından seçilmiş bir takım başkanı ile eldeki program değerlendiricisi havuzundan, yine ZAK tarafından seçilmiş program değerlendiricilerinden oluşur.
- (b) Genel değerlendirme içeren takımlarda bir tane öğrenci değerlendirici de görevlendirilir.
- (c) Takım başkanı ZAK’ta görev yapmakta olan veya daha önce görev yapmış olan üyeler arasından veya gerektiğinde en az iki dönem ZİDEK değerlendiriciliği yapmış deneyimli program değerlendiricileri arasından seçilir.
- (d) Gerekli görülürse, takım eş başkanı ve/veya eş değerlendiricilerde kullanılabilir.
- (e) Genel değerlendirme içermeyen değerlendirme takımları en az üç, genel değerlendirme içeren değerlendirme takımları en az dört kişiden oluşur.
- (f) Ara değerlendirmeler veya kanıt göster değerlendirmeleri gibi, değerlendirme odağının çok kısıtlı ve değerlendirilecek programlar arasında önemli ölçüde örtüşme olduğu durumlarda takımdaki üye sayısı azaltılabilir.
- (g) Değerlendirme takım üyeleri belirlenirken,
- (1) İlgili kurumla bir çıkar çatışması/çakışması olasılığı,
  - (2) Takım içi:
    - i) kurumsal dağılım,
    - ii) akademik – sanayi temsil dengesi,
    - iii) kadın–erkek dengesi,

- (3) Takım eş başkanı ve/veya program eş değerlendirici gereksinimi,
- (4) Program değerlendiricilerinin ve öğrenci değerlendiricinin ulaşım gereksinimleri gibi hususlar göz önünde bulundurulur.
- (h) Program değerlendirme takımlarının oluşumu en geç, Eylül ayının sonuna kadar kesinleştirilir ve onay için ilgili kurumlara ZAK tarafından bildirilir. Kurumlardan özdeğerlendirme veya ara değerlendirme raporlarını ve eklerini elektronik ortamda ZİDEK ofisine iletmeleri istenir. ZİDEK ofisi raporların elektronik kopyalarını elektronik ortamda ilgili takım üyelerine iletir.
- (i) Bu noktadan itibaren, takımın kurumla olan tüm haberleşme ve düzenlemeler takım başkanı ve programları yürüten fakülte dekanının ortak sorumluluğunda ve işbirliğiyle yürütülür.
- (j) Takımın ulaşım ve konaklama gereksinimleri takım başkanının koordinasyonunda ZİDEK Ofisi tarafından sağlanır.

MADDE 7 Programların Değerlendirmesi ve Ölçütlerin Yorumlanması

Akreditasyon için başvuran programların değerlendirmeleri, bu programların değerlendirme ölçütlerini sağlayıp sağlamadığını saptamak için yapılır. Ölçütlerin değerlendirme sürecinde kullanımı sırasında aşağıdaki noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir.

- (a) Her ne kadar kurumlar kendi farklı terminolojilerini kullanabilirlerse de, ZİDEK ölçütlerini kullanarak yapılan değerlendirmelerde kurumların farklı terminolojilerinin ZİDEK Değerlendirme Ölçütleri belgesinde “Tanımlar” bölümündeki tanımlarla tutarlı olarak kullanılması gerekmektedir.
- (b) Eğitim programlarındaki dersler ile ders içeriklerinin seçimi ve düzenlenmesinde programları yürüten kurumlar özgürdür. Bu içeriklerde niteliksel etmenler, kredi-saat gibi niceliksel etmenlerden daha önemlidir. Eğitim programının ölçütlerde verilen genel ilkeleri sağlama durumu titizlikle kontrol edilmelidir.
- (c) Öğretim yöntemleri ve bu yöntemlerin kullanımı sürekli gelişim göstermektedir. Öğrenme düzeyini değerlendirme yöntemleri de sürekli evrim içindedir. Bir derste veya bir programın tümündeki derslerde geleneksel bir öğretim yöntemi de kullanılsa, yenilikçi bir öğretim yöntemi de kullanılsa, program çıktılarına ulaşıldığından emin olmak için öğrenme düzeyini çağdaş ve en güvenilir yöntemlerle değerlendirme zorunluluğu vardır.
- (d) ZİDEK tarafından değerlendirilecek bir program, adında özel bir alan vurgulaması bulunsun veya bulunmasın, temelde bir ziraat, orman veya su ürünleri eğitim programı olmalıdır; dolayısıyla, bir mühendislik eğitim programının değerlendirilmesinde,
- (1) program adındaki sözcükler veya vurgulama ne olursa olsun, bir ziraat, orman veya su ürünleri mühendisliği eğitim programı olarak yeterli olması ve
- (2) programın veya program opsiyonunun adındaki alan vurgusunu yansıtmaması öncelikle göz önünde tutulmalıdır.
- (e) Bir programın adı, programa özgü ölçütü bulunan bir veya daha fazla programla ilişkili ise, bu program ilgili tüm programların ölçütlerini de sağlamalıdır.
- (f) ZİDEK ölçütleri arasında programa özgü ölçütü olmayan bir programın akreditasyon başvurusunda, programa özgü ölçütünün bulunmaması nedenine bağlı olarak ZAK tarafından verilecek karar doğrultusunda, ZİDEK değerlendirmesi programa özgü herhangi bir ölçüt kullanılmadan yapılabilir.
- (g) Ölçütlerde kullanıldığı şekli ile, “-meli” ve “-malı” ekleri, programların akredite edilmeleri için asgari düzeyde sağlanması beklenen ve tanımı açık zorunlulukları göstermektedir. İfadelerdeki “beklenir” sözcüğü, değerlendirmeyi etkileyebilecek daha az kısıtlayıcı öneriler için kullanılmıştır. Diğer taraftan, “-bilir” eki ise serbestlik tanıma anlamında kullanılmıştır.

MADDE 8 Program Değerlendirme Sürecinin Aşamaları

Hem niteliksel hem de niceliksel etmenlerin değerlendirilmesini içeren ve sonunda bir akreditasyon kararı verilecek program değerlendirme süreci aşağıda verilen üç aşamadan oluşur:

(a) Kurum tarafından hazırlanan özdeğerlendirme raporunun incelenmesi:

Özdeğerlendirme raporu, kurumun akreditasyon için başvurduğu programları, bu programların yürütülmesinde uygulanan süreçleri, ilgili tüm akademik ve idari birimleri belli bir formatta açıklayan ve değerlendirilen kuruma ait bir tanıtım belgesidir. Özdeğerlendirme raporunun incelenmesi sırasında değerlendirme takımı üyelerince ziyaret öncesi değerlendirme için gerekli görülen her türlü ek bilgi ve belge kurum ziyaretini beklemeden, kurumdan istenir. Kurumlar değerlendirilecek programlarının her birinden değerlendiriciler tarafından belirlenecek rastgele bir yöntemle seçilecek mezunların not belgelerini (transkript) ziyaret öncesi yapılacak analizler için değerlendirme takımına gönderecektir.

(b) Kurum ziyareti:

Değerlendirme takımı, özdeğerlendirme raporunu ve kurumdan istenen ek bilgi ve belgeleri incelemesinin yanı sıra, bir kurum ziyareti ve yerinde inceleme yapar. Kurum ziyaretinin değerlendirme takımı açısından üç amacı vardır:

- (1) Özdeğerlendirme raporunda yeterince açıklanamayacak etmenleri değerlendirmek. Örneğin, akademik ortam, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının motivasyonu, öğretim elemanlarının ve öğrencilerin sürekliliği ve kararlılığı, personel ve öğrencilerin niteliği, eğitim çıktı ölçümlerinin dayandırıldığı öğrenci çalışmaları, özdeğerlendirme raporunda yazılı olarak belgelenmesi kolay olmayan diğer etmenler.
- (2) Kurumun güçlü ve gelişmeye açık yanlarını belirlenmesine yardımcı olmak.
- (3) ZİDEK değerlendirme ölçütlerinin sağlandığının kanıtı olarak kurum tarafından hazırlanan belge ve bilgileri incelemek, fiziksel olanakları yerinde görmek.

(c) Değerlendirme takımı tarafından rapor hazırlanması:

Değerlendirme takımı kurum ziyareti yapılmışsa, ziyareti izleyen, yapılmamışsa Yetersizliklerin Açıklaması belgesinin kuruma gönderilmesini izleyen altmış (60) gün içinde, özdeğerlendirme veya ara raporun içeriği, kurumdan talep edilen bilgi ve belgeler ve kurum ziyareti sırasında yapılan görüşmeler, görülen mekanlar, incelenen belgeler, edinilen bilgiler ile kurumun çıkış bildirimine veya Yetersizliklerin Açıklaması belgesine verdiği 30-gün yanıtını da göz önünde tutarak, bir taslak rapor hazırlar ve ZAK'a teslim eder.

(d) Herhangi bir mücbir sebepten (salgın hastalık, doğal afetler, güvenlik, vb.) dolayı kurum ziyareti yapılamazsa aşağıda tanımlanan adımlar izlenir:

1. ZAK mevcut akreditasyonu olan programların değerlendirmelerinin uzaktan yapılabilirliği konusunda değerlendirme takımı ve kurum yöneticilerinin görüşünü alır. Bu görüş doğrultusunda aşağıdaki yöntemlerden biri uygulanır:
  - i) Uzaktan değerlendirme yapılabilmesi mümkün görülür ise, takım başkanı ve ilgili kurumun dekanı uzaktan program değerlendirme uygulamasının gerçekleştirilmesini birlikte ve bu yönergenin tanımları ve yöntemleri çerçevesinde yönetir.
  - ii) Uzaktan değerlendirme yapılabilmesi mümkün görülmezse, bu yönergenin Madde 9 (a)'da belirtilen maksimum süre kısıtı çerçevesinde ilgili programların mevcut akreditasyon süresi ZAK kararı ile en fazla bir (1) yıl uzatılabilir. Mücbir sebebin bu sürenin sonunda da devam ediyor olması durumunda, uzaktan değerlendirme yapılır. Uzaktan değerlendirme yapılabilmesi bu sürenin sonunda da mümkün görülmezse, bu konuda karar kurum ve değerlendirme takımının görüşleri alınarak ZAK tarafından verilir.
2. Mevcut değerlendirmelerinin yüz-yüze kurum ziyareti ile yapılması daha uygun olacağından, bu programların değerlendirmeleri ZAK kararı ile bir sonraki değerlendirme dönemine ertelenebilir. Ancak, mezunların hak kaybına uğramaması için, değerlendirme

sonunda akreditasyon verme kararı alınması durumunda, başvuru döneminde önce olmamak koşuluyla, geriye dönük akreditasyon verilebilir. Mücbir sebebin devam etmesi halinde, değerlendirme uzaktan yapılabilir. Bu konuda karar kurum ve değerlendirme takımının görüşleri alınarak, ZAK tarafından verilir

3. ZAK, değerlendirmesi ertelenen programlardan, mücbir sebebin yaşandığı dönemde eğitim sürecinin nasıl gerçekleştirildiği ve alınan kalite güvence önlemlerinin neler olduğu hakkında, ZİDEK tarafından belirlenmiş format ve içerikte bir ek özdeğerlendirme raporu isteyebilir.
4. Uzaktan değerlendirme uygulamaları bu yönergenin kurum ziyareti dışındaki tüm tanım ve yöntemlerine uygun olarak yapılacaktır.
5. Uzaktan program değerlendirme uygulamaları ZİDEK-Uzaktan Program Değerlendirme Kılavuzu (Sürüm 1.1 – 03.05.2021) belgesinde belirtilen yöntemlere göre yapılır.

MADDE 9 Değerlendirme Sürecinin Ayrıntıları

Bir programın ilk akreditasyonuna karar vermek veya akredite olmuş bir programın genel veya ara akreditasyon değerlendirmesini yapabilmek için ayrıntılı bir incelemeye gerek vardır. Bu tür bir inceleme, ZAK tarafından hazırlanan “ZİDEK Değerlendirme Kılavuzu”nda verilen esaslara göre değerlendirme takımları tarafından yürütülür. Değerlendirme sürecinin bazı önemli ayrıntıları aşağıda verilmiştir.

- (a) Akreditasyonun yenilenmesi için, her programın beş (5) yıllık zaman aralıklarında ayrıntılı değerlendirmesi yapılmalıdır. “Genel Değerlendirme” olarak adlandırılan bu tür ayrıntılı değerlendirmeler, bir kurumun akredite olmuş tüm programları için ZİDEK tarafından olabildiğince eş zamanlı yürütülür. Bu eş zamanlama, herhangi bir programın altı (6) yıldan uzun bir süre değerlendirilmemesine yol açmayacak şekilde düzenlenir. Akreditasyon süresi aynı kurumda daha yakın bir zamanda genel değerlendirmesi yapılacak başka programlarla eş zamanlama sağlamak amacıyla beş (5) yıldan daha kısa tutulabilir. Bu tür süre değişiklikleri ilgili kurumun onayı alınarak yapılır.
- (b) Eğer bir programa akreditasyon verilmezse veya verilmiş olan akreditasyon yapılan bir değerlendirme sonucunda kaldırılırsa, kurum bu karara itiraz edebilir ve ayrıntıları Madde 13’te verilen şekliyle hemen yeniden değerlendirme isteyebilir. Bu tür bir yeniden değerlendirme isteği ZİDEK Yönetim Kurulu tarafından yerinde görülürse, ZAK tarafından yapılacak yeniden değerlendirme bir genel değerlendirme şeklinde yapılır.
- (c) Bir yeniden genel değerlendirmede bazı zayıflıklar veya eksiklikler saptanması, dönemsel genel değerlendirmeyi beklemeden bir ara değerlendirme yapılmasını gerektirir. Ara değerlendirmeler, yalnızca bir önceki genel değerlendirmede belirtilmiş yetersizlikler ile programın bu yetersizlikleri giderme doğrultusunda aldığı önlemler ve gerçekleştirdiği iyileştirmeler üzerinde odaklanır. Bir ara değerlendirme, bir önceki değerlendirmede belirtilmiş yetersizliklere odaklanmış bir kurum ziyaretini de içerebilir. Ara değerlendirmede kurum tarafından sağlanan bilgiler, belgelerde ve/veya ziyaret sırasında edinilen bilgiler, belgelerde, yapılan görüşmelerde ve mekan ziyaretleri sırasında, değerlendirme ölçütleriyle ilgili bir önceki değerlendirmede belirtilmemiş yeni yetersizlikler ve gözlemler belirlenirse, bu yeni yetersizlikler ve gözlemler değerlendirme raporunda ayrı bir bölüm altında yer alır ve bir önceki değerlendirmeden sonra oluşturduğu saptananlar Madde 14 kapsamında düşünülerek, programa verilecek akreditasyon kararında dikkate alınırlar, diğerleri ise akreditasyon kararını etkilemez.
- (d) Ara ziyaret gerektirmeyen, yalnızca ara rapora dayalı değerlendirmelerde, aynı dönemde kurumun ziyaret gerektiren başka programları değerlendirilmeyecekse, kurum tarafından gönderilen ara raporlar Madde 6 kapsamında kurulan değerlendirme takımları tarafından değerlendirilir. Ara rapor ve kurumdan istenen ek bilgilerin değerlendirmesini yansıtan Yetersizliklerin Açıklaması belgesi değerlendirme takımı tarafından kuruma gönderilir.

Kurumun, Yetersizliklerin Açıklaması belgesine yanıt vermesi durumunda, taslak rapor kurumun 30-gün yanıtlarını ve bu yanıtlara ilişkin takım değerlendirmelerini de içerecek şekilde hazırlanır. Hazırlanan taslak raporun elektronik kopyası, takım başkanı tarafından ZAK Başkanına elektronik ortamda gönderilir. Tutarlılık ve yazım kontrolleri tamamlanan raporlar, ZAK değerlendirme takvimine göre, ZAK üyelerinin onayına sunulur. Onaylanan raporlar, kurumlara verilecek kesin raporlardır.

- (e) Değerlendirme takımının kurumu ziyaret tarihi, takım üyelerine ve kuruma uygun olacak şekilde takım başkanı ve kurumun yetkili yöneticisi (genellikle dekan veya ilgili dekan yardımcısı) tarafından ortaklaşa kararlaştırılır.
- (f) Ziyaret takımının ziyaret sırasındaki inceleme ve değerlendirme etkinlikleri, ziyaret takımının ek bilgi, ek belge, görüşme ve inceleme isteklerini de karşılayacak şekilde ziyaret öncesinde takım başkanı ve ziyaret edilen kurumun yetkili yöneticisi eşgüdümünde tüm ayrıntıları ile ortaklaşa planlanır. Program değerlendiricilerinin ziyaret planına yönelik isteklerinin ayrıntıları ilgili programın yöneticisi (genellikle bölüm başkanı veya ilgili bölüm başkan yardımcısı) ile değerlendirici arasında ortaklaşa planlanır, dekan ve takım başkanı bu konuda bilgilendirilir. Öğrenci değerlendiricinin kurum ziyareti sırasındaki çalışmalarını içeren plan takım başkanı ve öğrenci değerlendirici ile ortaklaşa oluşturulur ve takım başkanı tarafından dekana iletilir.
- (g) Gözlemciler, değerlendirme takımlarına ancak takım başkanı ve kurumun izni ile katılabilir.
- (h) Yönetim, öğrenci hizmetleri, kütüphane, bilgisayar ve enformatik alt yapısı, diğer bölüm ve fakülteler gibi akademik birimlerin desteği, vb. genel kurumsal işlemlere ilişkin konular, yalnızca değerlendirilen programlara verilen hizmetler açısından değerlendirmeye alınacaktır.
- (i) Ziyaret bulgularının bildirimi:
  - (1) Ziyaret takımı, kurum ziyaretinin son etkinliği olarak gerçeklere dayalı bulgularını, üniversitenin rektörüne veya yerine gösterdiği kişiye ve kendisinin uygun göreceği kurum akademik personelinden oluşan gruba sözlü olarak sunar. Bu bildirim “Çıkış Bildirimi”, çıkış bildiriminin yapıldığı toplantı “Çıkış Görüşmesi” olarak adlandırılır.
  - (2) Çıkış bildirimi, ziyaret sonucu elde edilen bulgulara dayanan değerlendirmeleri yansıtmalıdır. Bu değerlendirmeler, kuruma verilecek kesin rapora dönüşme sürecinde ZAK tarafından değiştirilebilir.
  - (3) Ziyaret takımları, çıkış bildirimi görüşmesinde sözlü olarak sundukları yetersizlikleri çıkış bildirimi görüşmesinin bitiminde yazılı olarak kuruma verir.
  - (4) Kurum, değerlendirme takımının bıraktığı yazılı yetersizlik açıklamalarına, ziyareti izleyen otuz (30) günlük süre içinde yanıt verebilir. Bu süre içinde kurumdan ZİDEK’e herhangi bir yanıt ulaşmaması, çıkış bildirimindeki tüm değerlendirmelerin kurum tarafından kabul edildiği ve bu değerlendirmelere itiraz hakkından vazgeçildiği anlamına gelir.
  - (5) Kurum tarafından verilecek 30-gün yanıtının birincil amacı, çıkış bildiriminde sunulan takım değerlendirmesinin dayandırıldığı bilgi ve izlenimlerdeki “maddi hataları” düzeltmektir. Ancak, kurum 30-gün yanıtında değerlendirme takımı raporunun hazırlığında göz önünde bulundurulmak üzere ek bilgi de sunulabilir. Ancak, ziyaret sırasında saptanan yetersizlikler, gerekli düzeltme veya değişikliklerin ziyaret sonrası 30 gün içinde kararlaştırılmış ve uygulanmaya başlanmış olması ve yetkili yöneticiler tarafından imzalanmış resmi belgeler ile kanıtlanmış olması durumunda düzeltilmiş sayılırlar. Bir sorunu düzeltmeye yönelik bazı girişimlerde bulunmuş ve bazı önlemler alınmaya başlanmış olmasına karşın, bu önlemlerin etkilerinin tam olarak sonuç vermeye başlamadığı durumlarda veya yalnızca bazı iyi niyet işaretlerinin görüldüğü durumlarda, düzeltici önlemlerin etkileri ZAK tarafından bir sonraki planlanmış ara ziyaret veya ara rapor değerlendirilmesi sırasında dikkate alınır.
  - (6) Her kurum ziyareti sonrasında, ziyaret takımı temel bulgularını ve akreditasyon önerilerini içeren bir taslak rapor hazırlar. Taslak raporun değerlendirilen programları yürüten fakülte geneli için ayrı bir bölüm, değerlendirilen her program için de ayrı bir bölüm içermesi

beklenir. Ziyaret edilen kurumun çıkış bildirimine yanıt vermesi durumunda, taslak rapor kurumun 30-gün yanıtlarını ve bu yanıtlara ilişkin takım değerlendirmelerini de içerecek şekilde hazırlanır. Hazırlanan taslak raporun elektronik kopyası, takım başkanı tarafından ZAK Başkanına elektronik ortamda gönderilir. Tutarlılık ve yazım kontrolleri yapılan raporlar, ZAK değerlendirme takvimine göre, ZAK üyelerinin onayına sunulur. Onaylanan raporlar, kurumlara verilecek kesin raporlardır.

(7) Kuruma verilen yazılı çıkış bildirimini genellikle aşağıdaki türden ifadeleri içerir:

- i) **Güçlü yanların bildirimi** – örnek: Programın yürütüldüğü bölümdeki öğretim üyesi kadrosunun altyapısı ve uzmanlık dağılımı programın tüm alanlarını dengeli ve nitelikli bir şekilde fazlasıyla kapsamaktadır.
- ii) **Kaygı bildirimi** – Kaygı, bir ölçütün halen sağlandığını, ancak bu durumun yakın bir gelecekte değişme potansiyelinin olduğunu ve bu ölçütün ileride sağlanamayabileceğini gösterir. Dolayısıyla, ölçütün sağlanmasının devamını garanti etmek için kurum tarafından olumlu bir girişim yapılmasında yarar vardır.
- iii) **Zayıflık bildirimi** – Zayıflık, bir ölçütün kısmen sağlandığını, ancak bu durumun zorlukla elde edildiğini ve bir sonraki genel değerlendirmeye kadar programın niteliğinde bir bozulma olmayacağı garantisini bulunmadığını gösterir. Dolayısıyla, ölçütün daha kuvvetli bir şekilde sağlanması için kurum tarafından düzeltici önlemler alınması gereklidir.
- iv) **Eksiklik bildirimi** – Eksiklik, bir ölçütün sağlanmadığının bildirimidir. Dolayısıyla, program ölçütü uyum içinde değildir. Bu ölçütün sağlanması için kurum tarafından acil önlemler alınması gereklidir.
- v) **Gözlem bildirimi** – Gözlem, değerlendirmede kullanılan ölçütler ile doğrudan ilgili olan veya olmayabilen bir izlenim, yorum veya öneridir ve kurumun programlarını daha da geliştirmek için gösterdiği sürekli çabalara yardımcı olmak üzere belirtilir.

MADDE 10 Tutarlılık ve Yazım Kontrolleri

Programların akreditasyon değerlendirmesi sonucunda, kurumlara yapılacak bildirimlerin hem değerlendirmeler hem de şekilsel olarak birbirleriyle tutarlı olmaları, her türlü yazım yanlışlarından arındırılmış olmaları gerekmektedir. Taslak raporların ZAK tarafından görüşülmesinden önce, değerlendirme tutarlılığının üç düzeyde sağlanmış olmasına dikkat edilir.

- (a) **Takım içi tutarlılık:** Bir kurumun değişik programlarını değerlendiren takımda, bu programların belirli bir ölçütteki benzer yetersizliklerinin değerlendirmesi tutarlı olmalıdır. Bu düzeydeki tutarlılığın sağlanmasından takım üyelerinin hepsi sorumludur, ancak birincil sorumluluk takım başkanına aittir. Takım içi tutarlılığın kurum ziyaretinin son gününde yapılacak çıkış görüşmesinden önce sağlanmış olması gerekir.
- (b) **Takımlar arası tutarlılık:** Bir değerlendirme döneminde farklı kurumlarda yapılan program değerlendirmelerinde, belirli bir ölçütteki benzer yetersizliklerinin değerlendirmesi tutarlı olmalıdır. Bu düzeydeki tutarlılığın sağlanmasından, birincil düzeyde bu kurumların değerlendirme takımlarının başkanları sorumludur. Ancak, bu düzeydeki tutarlılığı garanti etmek için, mümkünse o dönem takım başkanlığı yapmamış olan ZAK üyelerinden veya ZAK tarafından seçilen deneyimli ZİDEK değerlendiricilerinden oluşturulacak bir Tutarlılık Kontrol Komitesi takımlar arası tutarlılık kontrollerini yapar. Olası tutarsızlıklar, ilgili takım başkanları ve gerekiyorsa onlar aracılığıyla bağlantı kurulan program değerlendiricileri ile koordinasyon yoluyla giderilir.
- (c) **Yıllar arası tutarlılık:** Bir ölçütteki benzer yetersizliklerin değerlendirmesi, bu yetersizliklerin farklı değerlendirilmesine ilişkin kesin bir ZİDEK kararı bulunmuyorsa, yıllar içinde tutarlı olmalıdır. Bu düzeydeki tutarlılığın sağlanmasından, birincil düzeyde her yıl kurulmakta olan takımların başkanları sorumludur. Ancak, bu düzeydeki tutarlılığı

garanti etmek için, o dönem kurulacak olan Tutarlılık Kontrol Komitesi yıllar arasındaki tutarlılık kontrollerini da yapar.

Tutarlılık kontrolleri tamamlanan taslak raporlar ZAK tarafından görevlendirilen ZAK üyeleri veya bu konu için ZAK tarafından seçilen editörler tarafından hem format, hem yazım hataları ve üslup açısından gözden geçirilir ve düzeltilir. Düzeltmeler, ilgili takım başkanları ile koordine edilerek, raporlar ZAK'a sunulacak şekilde getirilir. Anlaşmazlık durumunda nihai karar ZAK tarafından verilir.

MADDE 11 Akreditasyon Kararları

- (a) Değerlendirme takımı tarafından ZAK'a yapılan önerilere dayanılarak alınan Akreditasyon kararlarında son söz ZAK'a aittir.
- (b) ZİDEK, programları niteliklerine göre sıralamaz. Programlar akredite edilir veya edilmez. Akreditasyon kararları yalnızca, bir sonraki değerlendirmenin türünü ve tarihini belirtir. Akredite edilen programlara, verilen akreditasyon süresince geçerli olacak ilgili sertifikalar verilir.
- (c) Bir programın genel değerlendirilmesinde, ZİDEK ölçütlerinde belirtilen asgari koşulların tümünün sağlandığı sonucuna varılırsa, beş (5) yıllık akreditasyon verilir. Ara değerlendirmeler veya kanıt göster değerlendirmelerinde ise, verilecek akreditasyonun süresi bir önceki genel değerlendirme tarihinden itibaren, en fazla 5 (beş) yılı kapsayabilir. Bir programın genel değerlendirmesinde herhangi bir ölçütte "eksiklik" değerlendirmesi yapılmamış olmasına karşın, bir veya daha fazla ölçütte "zayıflık" değerlendirmesi yapılmışsa, akreditasyon yalnızca iki (2) yıl için verilir. İki (2) yıl süreli akreditasyon verilen programların akreditasyon geçerlik süresinin son yılı (ikinci yıl) içinde ara değerlendirmeleri yapılır. Ara değerlendirme, genel değerlendirme sırasında "zayıflık" ve "kayıp" değerlendirmesi yapılmış ölçütlere odaklı olarak yapılır. Ara değerlendirme sırasında herhangi bir ölçüt için yapılacak "eksiklik" veya "zayıflık" değerlendirmeleri, "eksiklik" olarak kabul edilir ve bu sonuca varılan tarihten itibaren bir (1) yıl içinde bu ölçütlere odaklanmış bir "kanıt göster" ara değerlendirmesi gerekir. Eğer bu odaklanmış "kanıt göster" ara değerlendirmesi sonucunda ilgili ölçütlerdeki "eksiklik'lerin" hala sürmekte olduğu saptanırsa, programın akreditasyonu uzatılmaz. Bu karar itiraza açıktır. Diğer taraftan, ara değerlendirmede herhangi bir ölçütte "eksiklik" veya "zayıflık" değerlendirilmesi yapılmayan programların akreditasyon süreleri en fazla üç (3) yıl süre ile, bir sonraki genel değerlendirme tarihine kadar uzatılır. Bir ara değerlendirmeyi takip eden kanıt göster değerlendirmesinde, daha önce tespit edilen zayıflıkların giderildiği saptanan programların akreditasyon süreleri en fazla iki (2) yıl süre ile bir sonraki genel değerlendirme tarihine kadar uzatılır.
- (d) Bir programın ilk kez genel değerlendirmesinde, bir veya daha fazla ölçütün hiç sağlanmaması nedeniyle "eksiklik" değerlendirmesi yapılmışsa, bu programa akreditasyon verilmez. Bu karar itiraza açıktır.
- (e) Akreditasyonu olan bir programın genel değerlendirmesinde bir veya daha fazla ölçütte "eksiklik" değerlendirmesi yapılmışsa bu sonuca varılan tarihten itibaren bir (1) yıl içinde bu ölçütlere odaklanmış bir "kanıt göster" ara değerlendirmesi gerekir. Eğer bu odaklanmış "kanıt göster" ara değerlendirmesi sonucunda ilgili ölçütlerdeki "eksikli'lerin" hala sürmekte olduğu saptanırsa, programın akreditasyonu uzatılmaz. Bu karar itiraza açıktır. Programların akreditasyonları, "kanıt göster" ara değerlendirmesi sonucunda akreditasyonun uzatılmaması kararı alınmasına kadar devam eder. "Eksiklik'lerin" giderildiği saptanan programların akreditasyon süreleri en fazla dört (4) yıl süre ile bir sonraki genel değerlendirme tarihine kadar uzatılır.
- (f) Verilmiş olan akreditasyon süresi içinde ZİDEK bir programın artık ölçütleri sağlamadığına dair bazı bilgiler edinirse, bu bilgiler hemen kuruma bildirilir ve ZİDEK'e otuz (30) gün içinde bir yanıt verilmesi istenir. Eğer kurumdan bir yanıt gelmezse veya gelen yanıt ZAK tarafından

yeterli bulunmazsa, ZİDEK gerekçeli iptal işlemlerini başlatabilir. Bu işlemler, gerekçeli iptalin uygulama nedenlerinin kuruma bildirilmesi ile başlar. Gerçek verileri belirlemek için bir kurum ziyareti düzenlenebilir. İptal nedenlerini gösteren bir rapor hazırlanır, incelemesi ve otuz (30) gün içinde yanıtlanması için kuruma iletilir. Eğer kurumdan bir yanıt gelmezse veya gelen yanıt ZAK tarafından yeterli bulunmazsa, akreditasyon iptal edilir. Bu karar, gerekçelerinin açıklaması ile birlikte kuruma hemen bildirilir. Bu karar itiraza açıktır.

(g) ZAK aşağıdaki kararları alabilir.

- (1) **Sonraki Genel Değerlendirme (SGD):** Bu karar programın uygulanan ölçütlere tam uyduğunu gösterir. Bu karar yalnızca bir genel değerlendirmeden sonra alınabilir ve süresi genellikle beş (5) yıldır.
- (2) **Ara Rapor (AR):** Bu karar, programın niteliğinin bir sonraki genel değerlendirmeye kadar bozulmamasını garanti etmek için “zayıflık” bildirim yapılan ölçütlerin daha kuvvetli sağlanması gerektiğini gösterir. Zayıflığın niteliği, kurum tarafından alınacak düzeltici önlemlerin bir sonraki değerlendirmesi için kurum ziyaretini gerektirmektedir. Ancak, kurumun, aldığı düzeltici önlemlere odaklanmış bir ara rapor vermesi gerekmektedir. Bu karar ancak bir genel değerlendirmede verilebilir ve süresi genellikle iki (2) yıldır.
- (3) **Ara Ziyaret (AZ):** Bu karar programın niteliğinin bir sonraki genel değerlendirmeye kadar bozulmamasını garanti etmek için “zayıflık” bildirim yapılan ölçütlerin daha kuvvetli sağlanması gerektiğini gösterir. Zayıflığın niteliği, kurum tarafından alınacak düzeltici önlemlerin bir sonraki değerlendirmesi için kurum ziyaretini gerektirmektedir. Ziyaret öncesinde, kurumun, aldığı düzeltici önlemlere odaklanmış bir ara rapor vermesi de gerekmektedir. Bu karar ancak bir genel değerlendirmede verilebilir ve süresi genellikle iki (2) yıldır.
- (4) **Raporla Uzatma (RU):** Bu karar bir önceki AR kararında belirtilen zayıflıkları gidermek üzere kurum tarafından yeterli önlemlerin alındığını gösterir. Bu karar yalnızca AR değerlendirmesinde alınabilir. Bu karar akreditasyonu bir sonraki genel değerlendirmeye kadar uzatır ve dolayısı ile süresi genellikle üç (3) yıldır.
- (5) **Ziyaretle Uzatma (ZU):** Bu karar bir önceki AZ kararında belirtilen zayıflıkları gidermek üzere kurum tarafından yeterli önlemlerin alındığını gösterir. Bu karar yalnızca AZ değerlendirmesinde alınabilir. Bu karar akreditasyonu bir sonraki genel değerlendirmeye kadar uzatır ve dolayısı ile süresi genellikle üç (3) yıldır.
- (6) **Raporla Kanıt Göster (RKG):** Bu karar akreditasyonu olan bir programın genel değerlendirmesinde eksiklikler saptandığını veya bir programın ara değerlendirmesinde bir önceki değerlendirmede saptanan zayıflıkların hala sürmekte olduğunu gösterir. Eksikliklerin veya sürmekte olan zayıflıkların niteliği, bunları gidermek üzere kurum tarafından alınan önlemlerin değerlendirilmesi için bir kurum ziyaretini gerektirmektedir. Ancak, kurumun, aldığı düzeltici önlemlere odaklanmış bir ara rapor vermesi gerekmektedir. Bu karar bir genel değerlendirmede veya AR veya AZ değerlendirmesinde alınabilir ve süresi genellikle bir (1) yıldır.
- (7) **Ziyaretle Kanıt Göster (ZKG):** Bu karar akreditasyonu olan bir programın genel değerlendirmesinde eksiklikler saptandığını veya bir programın ara değerlendirmesinde bir önceki değerlendirmede saptanan zayıflıkların hala sürmekte olduğunu gösterir. Eksikliklerin veya sürmekte olan zayıflıkların niteliği, bunları gidermek üzere kurum tarafından alınan önlemlerin değerlendirilmesi için bir kurum ziyaretini gerektirmektedir. Ziyaret öncesinde, kurumun, aldığı düzeltici önlemlere odaklanmış bir ara rapor vermesi de gerekmektedir. Bu karar bir genel değerlendirmede veya AR veya AZ değerlendirmesinde alınabilir ve süresi genellikle bir (1) yıldır.

- (8) **Kanıt Gösterle Uzatma (KGU):** Bu karar bir önceki RKG veya ZKG kararında belirtilen yetersizlikleri gidermek üzere kurum tarafından yeterli önlemlerin alındığını gösterir. Bu karar yalnızca RKG veya ZKG değerlendirmesinden sonra alınabilir. Bu karar akreditasyonu bir sonraki genel değerlendirmeye kadar uzatır ve dolayısı ile süresi iki (2) yıl ile dört (4) yıl arasındadır.
- (9) **Akreditasyon Vermeme (AV):** Bu karar, akreditasyonu bulunmayan yeni bir programın değerlendirilmesinden sonra veya bir programın RKG veya ZKG değerlendirmesinden sonra alınabilir. Bu karar, ilk kez değerlendirilen bir programın genel değerlendirmesinde ölçütleri sağlamayan eksiklikleri olduğunu gösterir. RKG veya ZKG değerlendirmesinden sonra verilmesi durumunda, bu karar, akreditasyonu olan bir programın genel değerlendirmesinde saptanan eksikliklerinin veya ara değerlendirmesinde sürmekte olduğu saptanan zayıflıklarının RKG veya ZKG süresinden sonra da hala devam etmekte olduğunu gösterir.
- (10) **Sonlandırma (S):** Bu karar genellikle bir kurumun kapatılma kararı alınan bir programının akreditasyonunun sonra erdiği tarihten itibaren uzatılması istemine yanıt olarak alınır. Bu kararın amacı, kapatılacak programda halen okumakta olan öğrencileri kapsamaktır. Bu kararın süresi genellikle bir (1) yıldır. Kurum tarafından verilen yıllık raporlara dayalı olarak toplam üç (3) yılı aşmayacak şekilde akreditasyon uzatması verilebilir. Bu karar RKG veya ZKG değerlendirmesinden sonra verilemez.
- (h) Bir “kanıt göster’e” dayalı “akreditasyon vermeme” kararı, ZAK’ın (itiraz durumlarında ZİDEK Yönetim Kurulunun) “akreditasyon vermeme” kararını izleyen akademik yıl başlangıcında yürürlüğe girer. ZAK tarafından bir programa daha önce verilmiş olan akreditasyon kaldırılırsa ve bu karara kurum tarafından itiraz edilmezse veya itiraz edilme durumunda karar ZİDEK Yönetim Kurulu tarafından bozulmazsa, bu programın akreditasyonu sonlandırılır.
- (i) Bazen kurumlar bir programı kapatabilirler. Aşağıdaki işlemlerin yapılması koşulu ile, ZİDEK kurumlar ile ortak çalışarak, bu durumdaki bir programın akreditasyonunun kapatılma tarihine kadar geçerli olmasını sağlar:
- (1) Verilmiş olan bir akreditasyon süresi içinde, kurumu tarafından kapatılacak bir programın akreditasyonu, kurum tarafından verilecek bir raporun ZAK tarafından kabul edilmesi koşulu ile kapatılma kararının bildiriminden kapatılma tarihine kadar geçerli sayılır.
  - (2) Mevcut akreditasyon süresinin bitimini üç (3) yıldan fazla geçmeyen bir tarihte kapatılacak bir programın akreditasyonu, kurum tarafından verilecek bir rapora dayanarak, ZAK tarafından verilecek “Sonlandırma” kararı ile kapatılma tarihine kadar bir (1), iki (2) veya en fazla üç (3) yıl uzatılabilir. Gerekli durumlarda ZAK bu kararı alabilmek için genellikle bir (1) gün süren ve yalnızca bir takım başkanı tarafından yapılacak kısa bir kurum ziyareti talep edebilir.
  - (3) ZİDEK, akreditasyon verilmiş programlar listesinde, kapatılacak programlardan “Sonlandırma” kararı alınanlar için kapatılma tarihine ilişkin bir not koyar.
- (j) ZİDEK, ZAK tarafından uygun görülen programları akredite eder, akreditasyon kararlarını ve ZAK tarafından kesinleştirilen raporlarını ilgili kuruma ve ilgili takım başkanına bildirir, akreditasyon verilmiş programların listesini yıllık olarak hazırlar ve arşivler.
- (k) ZİDEK tarafından değerlendirilen programlar için hazırlanan değerlendirme raporları yasal bir zorunluluk hariç, ilgili kurum dışında kimse ile paylaşılmaz.

MADDE 12 Akreditasyon Kararlarının Toplumla Duyurulması

- (a) ZİDEK tarafından akreditasyon verilmiş programlar listesinin güncel sürümü ZİDEK web sayfasında yayınlanır. Bu listede akreditasyon alan programların adları ve verilen akreditasyonun süresi belirtilir.

ZİDEK web sayfasında yayınlanacak akreditasyon verilmiş programların listesi için kullanılacak format ve açıklanacak bilgilerin ayrıntıları ZİDEK Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir.

- (b) (1) Akreditasyon sürelerinin dolacağı tarihten bir yıl önceki Ocak ayının sonuna kadar ZİDEK'e başvurmamış programlar,
- (2) başvurusunu Madde 5.1(d), (f), (h) veya Madde 5.2 (b)-2 veya 5.2(c) uyarınca geri çekmiş sayılan programlar,
- (3) başvurusunu Madde 5.2 (b)-1 veya 5.2 (c) uyarınca yapmamış sayılan programlar,
- (4) akreditasyonu Madde 11(g) (10) uyarınca bitirilen programlar ve
- (5) akreditasyonu Madde 11(i) uyarınca sonlandırılan programlar

ZİDEK web sitesinde daha önce verilmiş olan akreditasyon süreleri değiştirilmeden akredite edilmiş programlar listesinde muhafaza edilir.

MADDE 13 İtirazlar

- (a) İtirazlar, ZİDEK "akreditasyon" kararlarına karşı ve yalnızca ZİDEK'in bazı bilgi hataları veya ZİDEK'in yayımlanmış ölçütleri, yönetmelikleri ve yönergelerine aykırı değerlendirmeler sonucu oluşan bir kararın uygun olmadığı görüşüne dayandırılabilir. İtiraz durumunda yapılacak incelemede yalnızca ZİDEK'in karar aldığı sırada ZİDEK tarafından bilinen koşullar göz önüne alınacaktır.
- (b) İtirazlar akreditasyon kararının kurumlara tebliğini izleyen otuz (30) gün içinde ZİDEK Yönetim Kuruluna kurumun yetkilisi tarafından yazılı olarak yapılmalıdır.
- (c) İtirazın Değerlendirilmesi:
  - (1) ZİDEK Yönetim Kurulu her değerlendirme döneminde kurumlardan gelebilecek itirazların incelenmesi için en az 5 kişilik bir İtiraz Komitesi seçer. Bu komitenin en az bir üyesinin ZAK eski üyeliği deneyimi olması gereklidir. ZİDEK Yönetim Kurulu komite üyelerinden bir kişiyi komite başkanı olarak atar.
  - (2) Değerlendirme sürecinin değişik aşamalarında kuruma verilen tüm belgelerin, kurumun değerlendirme sürecindeki yanıtının, kurum ve ZAK tarafından verilen diğer belgelerin kopyaları İtiraz Komitesine verilir.
  - (3) Kurumun itiraz başvurusunda ZİDEK tarafından gönderilmiş olan akreditasyon kararının dayandırıldığı ZİDEK değerlendirmelerine bir yanıt vermesi beklenir. Kurum itirazını destekleyecek gerekli diğer belgeleri de kanıt olarak sunabilir. Ancak, bu tür kanıtların, akreditasyon kararı alınmış programın değerlendirme sürecinde kurum tarafından ZİDEK'e verilmiş olması gerekir. Değerlendirme sürecinde ZİDEK değerlendirme takımına sunulmamış kanıtlar dikkate alınmaz.
  - (4) ZİDEK değerlendirmesinden ve kurumun 30-gün yanıtından sonra yapılan program düzenlemeleri İtiraz Komitesi tarafından göz önüne alınmaz.
  - (5) İtiraz Komitesinin isteği üzerine, ZAK kendi görüşlerini açıklamak için İtiraz Komitesine; kuruma verilen yanıt ve akreditasyon kararının dayandırıldığı değerlendirmelerin kanıtlarına ek başka kanıtlar da sunabilir.
  - (6) İtiraz Komitesi toplantısında alınacak tavsiye kararında, yalnızca kurum ve ZAK tarafından verilmiş yazılı belgeler dikkate alınacaktır. Kurum ve ZAK temsilcileri bu toplantıya katılamaz. İtiraz Komitesinin alacağı karar, ZAK'ın alabileceği akreditasyon karar seçenekleri ile sınırlıdır. İtiraz Komitesi kararını görevlendirmenin başlangıcından otuz (30) gün içinde ZİDEK Yönetim Kuruluna yazılı bir rapor ile iletir. Bu raporun değerlendirilmesi sonucunda ZİDEK Yönetim Kurulu tarafından alınan karar kesindir.
  - (7) Karar ve gerekçeleri, kararın alınmasını izleyen onbeş (15) gün içinde ZİDEK tarafından kuruma ve ZAK'a yazılı olarak bildirilir.

MADDE 14 Değerlendirme Dönemi İçindeki Değişiklikler

- (a) ZİDEK tarafından akredite edilmiş bir programda gerçekleşen ve programın akreditasyon statüsünü etkileyebilecek alanlardaki değişikliklerin ZİDEK'e bildirilmesi kurumun yönetim yetkilisinin sorumluluğudur. Bunlardan önemli olanlar aşağıda verilmiştir.
- (1) Program Adı
  - (2) Öğretim Kadrosu
  - (3) Eğitim Amaçları
  - (4) Eğitim Programı İçeriği
  - (5) Öğrenciler
  - (6) Yönetim
  - (7) Kurum Altyapısı
  - (8) Kurumun Programa Verdiği Önem
  - (9) Kurumun Mali Durumu
- (b) Akredite edilmiş bir programda gerçekleşen ve programın akreditasyon statüsünü etkileyebilecek önemli değişikliklerin kurumca veya üçüncü bir tarafça ZİDEK'e bildirilmesi üzerine bir değerlendirme süreci başlatılır. Bu değerlendirme sürecinde atılacak ilk adım, kurumun öne sürülenlere veya kararlara yanıt verecek şekilde ZİDEK'e bilgi vermesidir.
- (c) Kurum tarafından sağlanan bilgilerin çok ayrıntılı olması gerekmez. Ancak, değişikliğin akredite edilmiş programa etkisinin değerlendirilebilmesi için yeterli ayrıntıyı içermelidir.
- (d) ZAK kurum tarafından verilen bilgileri değerlendirerek, halen geçerli olan akreditasyon kararında değişiklik gerekip gerekmediğine karar verir. Bu karar, değişiklikten etkilenen programın ilgili değerlendirme ölçütlerini sağlamayı sürdürüp sürdürmediğinin kesinlik derecesine bağlıdır.
- (e) Akredite olmuş bir programdaki önemli değişiklik bildirimini ZİDEK'e ulaşmasından sonra, ZAK başkanı kurum tarafından sağlanan bilgilerin kopyalarını iki ZAK üyesine gönderir.
- (f) ZAK'ın bu iki üyesinden kendilerine sağlanan bilgileri değerlendirmeleri ve önerilerini otuz (30) gün içinde ZAK'a bildirmeleri istenir. Bu üyeler, ZİDEK Sekreterliği aracılığı ile kurumdan ek bilgi isteyebilirler. Yapılacak öneri, değişiklikten etkilenen programın akreditasyonunun içinde bulunulan değerlendirme dönemi sonuna kadar uzatılması veya değiştirilen programın akreditasyon statüsünü belirlemek amacıyla kurumdan bir yeniden ziyaret isteminde bulunmasının istenmesi şeklinde olabilir.
- (g) ZAK yapılan öneriyi değerlendirir ve kesin bir kararı zaman geçirmeden alır.
- (h) Bu kesin karar kuruma ZİDEK tarafından hemen bildirilir.
- (i) Yeniden ziyaret yapılmasının kurum tarafından reddedilmesi, programın akreditasyonunun iptal nedenidir.
- (j) Akredite olmuş programları bulunan kurumlarda programların kapatılması ve programların öğretim kadrosunda, altyapısında, organizasyonunda, kayıtlı öğrencilerinde ve diğer ilgili etmenlerinde olabilecek önemli değişiklikler hakkında ZİDEK sürekli bilgilendirilmelidir. Eğer akredite edilmiş bir program Madde 11(ğ)'deki süreç izlenmeden kapatılırsa, bu programın ZİDEK akreditasyonu kendiliğinden sona ermiş olur.

MADDE 15 Yönergede Değişiklik

Bu yönerge üzerindeki değişiklik önerileri Yönetim Kuruluna ZAK tarafından veya ZİDEK Yönetim Kurulu tarafından görevlendirilecek bir komite tarafından sunulabilir. Hazırlanan öneriler, Yönetim Kurulunun ilk toplantısının gündemine alınır ve karara bağlanır.

MADDE 16 Yürürlük

Bu yönerge Yönetim Kurulu tarafından onaylandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.